No. 98. 1839

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK NIEUWS-BLAD.

Donderdag 25 April.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 22sten April.

Heden is de kamer van afgevaardigden vergaderd geweest om de ontwikkeling van het voorstel des heeren *Mauguin* aan te hooren. Door den minister van oorlog *Cubières* werd vooraf een ontwerp aangeboden [illegible] de ligting van 80,000 man van de klasse van 1838, en een ander voor een crediet van 200,000 fr. op de militaire pensioenen. De minister van finantien kwam op zijne beurt aan het woord, om de wet, houdende regeling van het budget van 1836 aan te bieden. Hij las de motieven daarvan voor, te midden van de drukte der bijzondere gesprekken. Vervolgens bood de minister het budget van 1840 aan, zoo als het door het vorig ministerie opgemaakt werd. Te vergeefs luidde de president *Passy* de schel om stilte te verkrijgen; de aandacht der leden werd door geheel iets anders dan door het budget geboeid. De minister maakte bij zijne voordragt gewag van eene vermindering van twee millioenen op de perceptie der belastingen gedurende de maand maart, hetwelk hij aan de staatkundige onzekerheid toeschreef, die hij hoopte dat hoe eer hoe liever mogt ophouden.

De heer *Mauguin* rigtte zich alsnu naar de tribune om zijn voorstel te ontwikkelen. Sommige leden riepen om een adjournement, hetwelk in omvraag gebragt, echter door weinigen ondersteund werd, waaronder de heeren *Etienne*, *Vivien* en andere van de linkerzijde. De heer *Mauguin* kwam alsnu aan het woord. Zoo men dacht, zeide hij, dat het enkel nieuwsgierigheid was, die hem bewogen had, zou hij de eerste zijn om het uitstel te verlangen; maar de toestand van zaken was zeer bedenkelijk en een adjournement zou de complicatie slechts vermeerderen. De spreker verweet de ministers dat zij eene voorloopige betrekking aanvaard hadden. Hij meende dat al de leden die in de jongste combinatien waren gewikkeld geweest, moesten verklaren, wat hen verhinderd had om het bestuur van de zaken des lands op zich te nemen, [illegible] zij [illegible].

De grootzegelbewaarder [illegible], dat de vordering van den heer *Mauguin* de leden van verscheidene zijden der kamer betrof; dat de ministers zich verheugen zouden, wanneer zij die leden ten volle zagen regt laten wedervaren aan de wijze waarop de kroon hare werking daarbij had uitgeoefend. Wat de ministers betrof, ofschoon verantwoordelijk, was hunne taak slechts tijdelijk.

De heer *Dupin* beklom de tribune en begon met te zeggen, dat hij noch de personen, noch de zaken zou kwetsen. Hij herinnerde aan zijne rede aan de kiezers vóór de verkiezingen, dat hij in de kamer zijne plaats weder op de bank van het linker centrum zou innemen. Op de thans gedane vraag, of hij deel van eene ministeriele combinatie wilde uitmaken, moest hij antwoorden, dat hij nimmer het minister-leven bemind had; het moest gezegd worden: het eigenbelang van ieder en van het geheel publiek was maar al te veel de overheerschende oorzaak van de crisis waarover men zich beklaagde. Geroepen om deel uit te maken, zou hij met genoegen aan het presidentschap van den maarschalk *Soult* bewilligen; [illegible] scheen hem een schoonen palmboom [illegible] der eerste voorwaarden van den heer *Dupin* om in het ministerie te treden, was eene algeheele onafhankelijkheid van de staatkunde der vorige kabinetten. Zoo er niets in het stelsel van gouvernement veranderd werd, waarom dan ook dezelfde personen niet behouden? De heer *Dupin* wilde aan de ondernemers van de spoorwegen de vergoeding van intrest niet geven, die zij vragen; hij wilde ook niet dat de regterlijke functien het bewijs gaven van misbruik bij de verkiezingen. Een der moeijelijkste kwestien voor het kabinet waarin men den heer *Dupin* plaats had willen doen nemen, was de vraag geweest, op welke zijde der kamer men zou steunen om eene meerderheid te bekomen; op de regter of linker zijde; het verschil daarover had de combinatie doen afbreken. Het was beter, zeide de heer *Dupin*, vooraf op eene eerlijke wijs te scheiden, dan naderhand elkander te verraden.

Het woord was nu aan den heer *Thiers*. Hij had niet de onderhavige verklaringen uitgelokt, maar het voorstel daartoe gedaan zijnde, zou hij zich onweerhouden uitlaten, zonder te kort te doen aan de achting welke een goed burger aan de kroon verschuldigd is. De heer *Thiers* zeide dat hij niet naar het gezag gestaan had; het had hem toegeschenen dat de kamer zoodanig verdeeld was, dat eene meerderheid zeer moeijelijk werd, waarvan de beide kort elkander opvolgende algemeene verkiezingen het blijk gaven. Daar hij echter medegewerkt had om het voormalig ministerie omver te werpen, had hij een oogenblik kunnen denken dat het zijn pligt was om tot de zamenstelling van een nieuw kabinet mede te werken. De heer *Thiers* ging vervolgens uiteenzetten de voorwaarden waaronder, volgens hem, een nieuw kabinet aan de zaken moest komen. De september-wetten moesten in wezen blijven, doch met de verbetering van de bepaling van den aanslag; met de kieshervorming had het aanstaande kabinet zich niet bezig te houden; deze lag nog in de toekomst; onwaar was het dat hij en zijne vrienden alle ambtenaren had willen wegzenden, schoon hij onafhankelijkheid omtrent het bestuur van het personeel had verlangd; het remboursement der schuld meende de heer *Thiers* kon niet langer uitgesteld worden, ofschoon hij voor zich overigens zulk een groot voorstander daarvan niet was; hij wilde den vrede buitenslands, maar een waardigen vrede en op welken men staat kan maken: de belgische kwestie was thans beslecht; voor Spanje moest men doen hetgeen Engeland deed. Tot de kwestie van personen overgaande, zeide de heer *Thiers*, dat hij op zijn ouderdom het presidentschap van den raad niet had willen aanvaarden; de gevestigde roem van den maarschalk *Soult* maakte dezen geschikter daartoe. Hij had voor zich de portefeuille van de buitenlandsche zaken verlangd; hij had hooren zeggen dat de vreemde diplomatie hem met weerzin in die betrekking zou zien; hij geloofde zulks niet, en geloofde althans niet dat het gouvernement van zijn land zich aan zulke bedenkingen zou laten gelegen liggen; hij bleef in alle geval op de bedoelde portefeuille gesteld. Omtrent de kwestie van het presidentschap der kamer verzekerde de heer *Thiers*, dat hij geen verbindtenis met den heer *Odillon Barrot* had aangegaan, maar hij meende dat alle fractien van de coalitie die het vorig ministerie hadden omvergeworpen, hun aandeel aan de zaken moesten hebben, dewijl er zonder die gezamenlijke medewerking geene meerderheid zou daar te stellen zijn. De heer *Thiers* haalde verder aan, wat tusschen hem en den maarschalk *Soult* was voorgevallen, met opzigt tot de spaansche kwestie, waaromtrent hij met den koning van gevoelen verschild had. De maarschalk had, den heer *Thiers* verlatende, hem gezegd, dat hij den koning voordragen zou, om hem, *Thiers*, het presidentschap van den raad te geven; doch deze had zulks geweigerd, zeggende dat hem daarmede een strik zou gelegd zijn, waarover hij zich beklagen zou. Toen de heer *Broglie* later met de vorming van een kabinet belast was, en den heer *Thiers* voorsloeg in hetzelve te treden, had hij zich bereid getoond om in hetzelve te treden, mits zijn programma aangenomen werd; hij had niets tegen de intrede der doctrinairen, maar stond op het presidentschap van den heer *Barrot*. Toen de heer *Broglie* hem daarna te kennen gaf, dat de heer *Guizot* en zijne vrienden voor den heer *Barrot* zouden stemmen, maar van diens kandidaatschap geene kabinetskwestie wilden maken, had hij geweigerd. Nu laatstelijk had de tegenwoordige president, de heer *Passy*, hem weder eene uitnoodiging gedaan. Hij had zich laten overhalen, en de heeren *Dufaure* en *Vivien* zijne volmagt gegeven. De heer *Soult* had hem toen twee voorwaarden willen opleggen, de eene om met de doctrinairen in het ministerie te treden, de andere, om eene andere portefeuille dan die van de buitenlandsche zaken aan te nemen. In het eerste had hij kunnen bewilligen, maar niet in het laatste.

Eene drukke beweging heerschte in de zaal toen de heer *Thiers* gesproken had. De zitting werd een tijd lang geschorst.

De heer *Guizot* beklom daarna de tribune. Deze zeide dat hij met de vorming van een nieuw kabinet niet was belast geweest en die eer ook zou afgewezen hebben, omdat de toestand van zaken, ten gevolge van de staatkundige gebeurtenissen, hem en zijne vrienden niet vergunde zich aan het hoofd van het kabinet te plaatsen. Men had van een ministerie van coalitie gesproken, waartoe hij met den heer *Odillon Barrot* zoude behooren; doch de heer *Guizot* verklaarde, dat hij daarin zoo min zou bewilligd hebben als zeker de heer *Barrot* zelf. (Deze stemde zulks met een teeken toe). Toen de coalitie zich vormde was iedere partij toegetreden, onder voorbehoud van hare bijzondere beginselen; anders had men de beschuldiging kunnen doen, dat men slechts om persoonlijke belang de vorige administratie had omvergeworpen. Evenwel verklaarde de heer *Guizot*, dat hij in eene combinatie van het regter en linker centrum zou bewilligd hebben, met het presidenschap van den heer *Barrot*.

Ten half vijf ure duurde de zitting nog voort.

— In de ministeriele crisis is sedert gisteren weinig verandering gekomen. Men sprak heden weder van eene combinatie tusschen de doctrinairen en de 221, waartoe zouden behooren de heeren *Soult*, *de Broglie*, *Guizot*, *Duchatel*, *Cunin Gridaine*, enz. De heer *d'Argout* is ook weder gisteren avond op de Tuilerien ontboden.

—Het observatie-leger op de noordelijke grenzen zal thans, na de teekening van het scheidingstraktaat tusschen Holland en Belgie, in het begin van Mei ontbonden worden.

— Ter beurze heerschte heden ten gevolge van de gesteldheid der openbare aangelegenheden, veel moedeloosheid onder de speculanten. De notering was (23 *April*): 5 pCt. 110,25; 3 pCt. 81,25; Nap. r. 101,45; Rom. L. 103¼.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 24sten April.

De *Staats-Courant* behelst heden een besluit van den 12den dezer omtrent de nieuwe standaards van de Nederlandsche el en van het Nederlandsche pond, ter vervanging van die aangenomen bij art. 1 van het besluit van 6 Maart 1819 en zulks ten gevolge van het aan Z. M. ingediend rapport der commissie bestaande uit de heeren *Libatto*, *Lepkens* en *Uylenbroek*, welke zich in de maand September jl. op last der regering, tot meer naauwkeurige vaststelling van het stelsel van maten en gewigten hier te lande, naar Parijs hebben begeven. Bij dit besluit wordt bepaald:

Art. 1. De door opgemelde Commissie te Parijs vervaardigde platina *Mètre* en platina *Kilogramme*, worden bij deze verklaard tot eenige standaards of prototypen aan de Nederlandsche El en van het Nederlandsche Pond.

Art. 2. De voortaalde standaards zullen door de meergemelde Commissie in handen worden gesteld van de Eerste Klasse van het Koninklijk Nederlandsch Instituut te Amsterdam, om aldaar te worden bewaard ter vervanging van de thans aldaar berustende prototypen, welke door het Departement van Binnenlandsche Zaken zullen worden ingetrokken.

Art. 3. Deze nieuwe standaards zullen behoorlijk worden verzegeld met den stempel der Eerste Klasse van het voormeld Instituut, zoo mede met dien van het Departement van Binnenlandsche Zaken. Dezelve zullen eeniglijk ten gevolge eener bijzondere magtiging Onzentwege mogen worden ontzegeld en gebruikt.

Art. 4. De in art. 2 bedoelde overgifte zal geschieden in tegenwoordigheid van een Hoofd-ambtenaar van het voornoemd Departement, aan wien door de gemelde klasse zullen worden ter hand gesteld de tot dus verre bij haar bewaard zijnde prototypen; en zal hiervan behoorlijk proces-verbaal worden opgemaakt, door al de daarbij aanwezig geweest zijnde personen onderteekend, welk proces-verbaal in originali aan Ons zal worden toegezonden, terwijl authentieke kopijen van hetzelve bij het meergemeld Departement en bij de voormelde Klasse zullen blijven berusten.

Art. 5. De ijzeren *Mètre* en een der beide koperen *Kilogrammen*, door gemelde Commissie vervaardigd, zullen behoorlijk verzegeld, worden gedeponeerd bij het Departement van Binnenlandsche Zaken, en onder bewaring worden gesteld van den ambtenaar voor de zaken der maten en gewigten. Zij zullen alleen ten gevolge eener bijzondere magtiging van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mogen worden gebruikt ten dienste van het ijkwezen.

Art. 6. De koperen *Mètre* en de overige der twee koperen *Kilogrammen*, mede door de voornoemde Commissie vervaardigd, zullen worden bewaard in het kabinet van natuurkundige instrumenten aan de Hoogeschool te Leijden, en afgegeven aan den Hoogleeraar in de natuurkunde aldaar, om te dienen tot wetenschappelijk gebruik.

— De *Staats-Courant* behelst heden nog een ander besluit, eene uitbreiding bevattende van dat van 28 December 1837, houdende nadere bepalingen omtrent den doortogt van landverhuizende personen.

— Uit 's Hage verneemt men thans stellig, dat het verblijf van den Russischen grootvorst troonopvolger hier te lande tot het laatst dezer maand zal voortduren en dezelve zijn verjaardag, die den 29sten invalt, te 's Hage zal vieren. Den 30sten zal Z. K. H. zich naar Tilburg begeven; den 1sten Mei zal er eene wapenschouwing over de troepen van het leger te velde worden gehouden, welke de grootvorst bijwonen zal. Voorts wordt gemeld, dat de tijd, voor het reisplan van den doorluchtigen reiziger bepaald, ten einde spoedende, er voor het bezoeken van Engeland te weinig tijd zou overschieten, zoodat Z. K. H. waarschijnlijk den 2den Mei de terugreis onmiddellijk naar St. Petersburg zal aanvaarden.

— Z. K. H. de Grootvorst van Rusland heeft, behalve de overige door Hoogstdenzelven te Amsterdam gedane giften, aan de Grieksche kerk aldaar eene som van duizend guldens geschonken, en bovendien aan de zangers dier kerk eene aanzienlijke gift doen uitreiken.

— Te Nijmegen werd den 20sten dezer door heeren burgemeester en wethouders plegtig de eerste steen gelegd aan den reeds in aanbouw zijnde schouwburg, vereenigd met een concert- en teekenzaal, welk gebouw voor eene som van ruim ƒ 32,000 is aangenomen.

— Te Weenen is den 12den dezer overleden de Nederlandsche legatie-raad *Suermont Persons* in den ouderdom van 80 jaren.

Naar men te Brussel verzekert zouden de belgische kamers tegen den 2den mei weder bijeen geroepen worden.

— Men wilde te Brussel dat aan den heer *Ch. de Brouckere* eene gewigtige finantiele zending zou opgedragen worden. Men had de thans opengevallen betrekking van directeur der belgische bank aan den gewezen minister *d'Huart* willen opdragen, doch deze had geweigerd dezelve te aanvaarden.

— Met de jongste stoomboot van Londen is te Antwerpen terug gekomen de president der regtbank van koophandel te Antwerpen, *Catteaux*, die naar Londen vertrokken was, om inlichtingen nopens de kwestie van het tolregt op de Schelde te geven.

— De generaal *Skzrynecki* heeft te Brussel in de rue Ducale, over het Park, eene woning gehuurd, zoo dat zijn voornemen schijnt in Belgie te verblijven.

Uit Cairo wordt van den 20sten Maart geschreven, dat de engelsche consul-generaal, overste *Campbell*, den pacha op een vrij gebiedenden toon had, te kennen gegeven, dat hij zijne troepen uit Yemen moest terugtrekken, en vooral de havens van dit gedeelte van Arabie ontruimen, daar deze niet tot zijn pachalick behoorden. Niet weinig verwonderd over dezen toon, had *Mehemed*-ali geantwoord: » Ik heb Egipte, Arabie, Sennaar en Syrie met mijn zwaard veroverd, en zal deze landen zoo lang met mijn zwaard verdedigen, als mij eenige magt overblijft." De pacha had daarop den consul niet verder te woord willen staan. Zijn gouvernement [illegible] bezig met een soort van document op te stellen, [illegible] worden, wat Egipte vóór de regering van *Mehemed*-ali was, [illegible] had om een geregeld bestuur daar te stellen en welke voordeelen hij de Europeanen verleend had. Dit manifest zou waarschijnlijk ook zijne verdere handelwijze aanduiden; en men hield het er voor, dat de verbreking van het *status quo* daarmede in verband zou staan.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

NEDERLANDEN. — In de *Staatscourant* van den 23sten dezer komt een berigt voor van den heer C. LEEMANS, eersten conservator van het Museum van oudheden te *Leyden*, betreffende de vermeerderingen die het gezegd Museum in de laatste jaren erlangd heeft, voorafgegaan door een kort verslag over het ontstaan van die verzameling, over de voorwerpen die zij bevat en hare tegenwoordige verdeeling en plaatsing in het in den laatsten tijd nieuw daartoe opgerigt gebouw. Uit dit belangrijk overzigt achten het ons niet ongepast voor het volgende te ontleenen. Het Museum van oudheden is zijnen oorsprong verschuldigd aan eene verzameling van oude opschriften, beeldwerken en andere voorwerpen, welke door REYNST, SIX, WITSEN, HEIDANUS, DE WIT, GRAEVIUS, CUPERUS, DE WILDE, NEUVILLE, UILENBROEK en anderen bijeengebragt, achtereenvolgend door den oud-president-schepen van *Amsterdam* G. VAN PAPENBROEK waren aangekocht, en door hem bij zijn overlijden, omtrent het midden der vorige eeuw, aan de Leidsche hoogeschool werd vermaakt. Aldaar door den hoogleeraar F. OUDENDORP naauwkeurig beschreven, onder diens opzigt geschikt en ten toon gesteld, bleef de verzameling zonder belangrijke aanwinsten te ontvangen, tot dat in den jare 1818 aan den hoogleeraar C. J. C. REUVENS bij de hoogeschool te *Leyden* het onderwijs der archaeologie en de zorg voor het legaat van PAPENBROEK werden opgedragen. Onder het bestuur van dezen ijverigen hoogleeraar werd het Museum zoo zeer uitgebreid en vermeerderd, dat het vaderland zich thans beroemen mag een oudheid-Museum te bezitten, dat in vele opzigten alle andere in *Europa* overtreft en over het geheel genomen, onder die van den

eersten rang mag gerangschikt worden. De voorwerpen laten zich in den toestand waarin de verzameling zich tegenwoordig bevindt, gevoegelijk tot negen hoofdafdeelingen brengen, te weten: 1. De afdeelingen van *Indische oudheden*, bestaande voornamelijk uit voorwerpen van het eiland *Java*, waarvan men de meeste aan de zorgvuldige bemoeijingen van den hoogleeraar Reinwardt te danken heeft; het zijn kolossale en keurig bewerkte beelden, huisraad, enz., teekeningen en opmetingen van tempels, bouwvallen, enz., die de klasse dezer monumenten tot eene der meest belangrijkste maken welke bekend zijn. II. Tot de tweede afdeeling worden de *Phoenicische en Carthaagsche monumenten* gebragt; zij bestaan in basreliefs met Carthaagsche en Numidische opschriften, grafmonumenten, enz., en zijn meerendeels door den ijver van den onlangs overleden luitenant-kolonel Humbert, gedurende zijn verblijf in het gebied van *Tunis* bijeenverzameld. III. De *Egyptische voorwerpen*, deze afdeeling bevat voornamelijk de verzameling van den heer de l'Escluse, te *Antwerpen* in 1826 verkocht, en die welke door den ridder d'Anastasy, consul-generaal van *Denemarken* te *Alexandrie* was bijeengebragt. Deze afdeeling is bijzonder rijk en belangrijk, zoodat zij in haar geheel met de voornaamste Egyptische Museën in *Europa* [illegible] wedijveren en uit een letterkundig oogpunt alle andere ver overtreft. IV. De [illegible]. Deze afdeeling is vooral vermeerderd [illegible] welke door den kolonel Rottiers [illegible] in *Griekenland* zijn gedaan en door zijne aankoopen aldaar te lande. V. De *Etrurische monumenten*. Hieronder munt vooral uit eene verzameling van Etrurische bronzen, in den omtrek van *Cortona* opgedolven en door de heeren Corazzi bijeengebragt; voorts een zeventigtal urnen van marmer, kalksteen, tuf en gebakken aarde. VI. De *Romeinsche voorwerpen*. Derzelver voorraad was reeds aanzienlijk door het legaat van Papenbroek, doch is op eene allerbelangrijkste wijze vermeerderd door de opbrengst der opdelvingen en aankoopen van den luitenant-kolonel Humbert, alle op de noordkust van *Afrika*, hetwelk toebrengt om derzelver waarde te vermeerderen. Eene nieuwe aanwinst heeft deze afdeeling bekomen door de opdelvingen in [illegible] op de hofstede *Arentsburgh*, waarschijnlijk het oude [illegible], te *Voorburg*, onder opzigt van den hoogleeraar Reuvens gedaan. VII. Deze afdeeling bevat [illegible] menigte voorwerpen, afkomstig van de vroegere bewoners dezer landen, welke voorwerpen grootendeels tot de *Germaansche oudheid* moeten gebragt worden. VIII. Deze afdeeling is die der *Amerikaansche oudheden*; zij bevat nog slechts weinige voorwerpen, daar men eerst sedert kort de overblijfselen der vroegere bewoners van dat werelddeel onder het gebied der eigenlijk gezegde archaeologie is begonnen op te nemen. IX. Onder deze afdeeling worden gebragt de *afgietsels van gips* benevens de modellen in kurk en andere stof van beroemde gebouwen en gedenkstukken der oudheid. — Toen de verzameling [illegible] aangelaten, was [illegible] een gebouw in gereedheid gebragt. De meerdere uitbreiding die het Museum onder het bestuur van den hoogleeraar Reuvens bekwam, deed de behoefte aan een grooter gebouw ontstaan, hoedanig een in 1820—1 in de *Houtstraat* ingerigt werd. Weldra was ook dit laatste te klein, om den toenemenden rijkdom van voorwerpen te bevatten, zoodat men zich genoodzaakt vond, toen in 1828 de groote verzameling van Egyptische oudheden van d'Anastasy door den lande was aangekocht, een groot deel van het Museum in eene houten loods te bergen. De drukkende tijdsomstandigheden verhinderden aan de uitvoering van vroegere plannen tot opbouw van een geheel nieuw Museum te denken, tot dat de hooge regering in het jaar 1836 gelegenheid erlangde, om een uitgestrekt gebouw aan de zuidzijde van de *Breedestraat* aan te koopen, welk gebouw, na de noodige veranderingen, thans eene uitmuntende gelegenheid aanbiedt, om den rijken schat [illegible] verzameling op eene nuttige en wetenschappelijk [illegible] ten toon te stellen. Van de elf zalen, [illegible], zijn er sedert 1 Augustus 1838 vier voor het publiek ter bezigtiging opengesteld; met 1 Mei aanstaande zullen er nog drie door een ieder kunnen bezocht worden, terwijl met de inrigting der vier overige wordt voortgegaan. Onder de aanwinsten voor het Museum in den laatsten tijd verkregen, worden vooral die genoemd welke de afdeeling *Grieksche voorwerpen* bekomen heeft door de zorg van den Nederlandschen consul te *Tripoli* Jhr. Clifford Kocq van Breugel; in de afdeeling *Romeinsche gedenkstukken* werd voor het Museum een Romeinsch altaar aangekocht dat in de kerk te *Millingen*, een dorp aan de scheiding van *Rhijn* en *Waal* was ingemetseld, terwijl het Museum verder van verschillende zijden aanzienlijke geschenken ontving.

Het belangrijk verslag van den heer Leemans eindigt met een dankbetuiging aan de edelmoedige gevers en met eene aanbeveling van de belangen des Museums in de voortdurende en werkdadige deelneming onzer landgenooten. Op nog zoo vele plaatsen in ons vaderland worden belangrijke overblijfsels der classische oudheid gevonden; geen beter middel bestaat er wel om dergelijke stukken voor de vergetelheid te bewaren, of er wetenschappelijk nut van te trekken, dan die in eene verzameling als de onderhavige te plaatsen. Zoo er dan redenen bestonden, die dezen of genen nopen, om het eigendom dier voorwerpen voor zich of de zijnen te behouden, dan zijn de conservators van het Museum bereid om dezelve in bewaring te nemen, en op de eerste aanvrage wederom ter beschikking van den eigenaar te stellen. Ten slotte wordt de wensch betuigd, dat het Museum meer en meer in bloei toeneme en in belangstelling winne, zullende de conservatoren het zich tot eenen aangenamen pligt rekenen, om, waar dit verlangd wordt, door hunne inlichtingen, het wetenschappelijk nut dezer zoo kostbare verzameling te verhoogen.

WITTE MOERBEZIENBOOM.

Wij zijn in staat gesteld aan onze landbouwende lezers mede te deelen de volgende:

Handleiding tot het kweeken van den witten moerbezienboom, volgens de voorschriften der beste schrijvers, en hetgeen door de ondervinding meest geschikt voor deszelfs aankweeking in Nederland is bevonden, opgemaakt door den heer *R. Dufour*, directeur van het etablissement voor de zijdeteelt, te Utrecht.

Zaaijingen.

In koude luchtstreken is het niet geraden, den moerbezienboom te zaaijen, dadelijk na het inwinnen van de vrucht; men moet dus in Nederland zaaijen in het voorjaar en niet vóór den tienden of achttienden Mei. Lang te voren moet men den grond in gereedheid brengen; men moet daartoe vóór den winter den grond omspitten, slechts ter diepte van ruim één palm, en zoo het een vette kleiachtige bodem is, er veel goed zand en ouden korten mest doormengen.

Dewijl men op vele plaatsen te vreezen heeft voor mollen en ratten, die het gezaaide zouden vernielen, zal het voorzigtig zijn, ten tijde waarop men wil zaaijen, in deze gronden eenige doornen takken te leggen, ter diepte van 6 à 7 duim. Deze voorzorg is zeer aan te bevelen, dewijl de mollen en ratten, die zich in den bereiden grond zouden willen nestelen, op het voelen der doornen, dadelijk de wijk zullen nemen.

Om zich te verzekeren dat men goed zaad heeft, moet men eenige korrels op den nagel verbrijzelen. Indien de korrel van binnen vochtig is, en vervuld met eene vette, olieachtige stof, kan men zeker zijn, dat het zaad goed is; dat van twee of drie jaren oud kraakt [illegible] nagel en is van binnen droog en geel; men doet wel, [illegible] werpen, dewijl het zeer onzeker is, of het zoude opkomen.

In Nederland, alwaar de voorjaars-warmte laat en niet bestendig is, is het raadzaam, het zaad vooraf gedurende twee dagen te laten ontkiemen in koepis, het zaad met eene gelijke hoeveelheid zand vermengende. Hetzelve aldus toebereid hebbende, kan men er des verkiezende, nog de dubbele hoeveelheid zand bijvoegen en het zaad gedurende 10 tot 15 dagen bewaren in eenen staat van gisting, om het op den eersten schoonen dag, bij droog en zacht weder te zaaijen. Goed moerbezienzaad komt spoedig op hier te lande, vooral wanneer men niet te vroeg zaait.

Om goed te zaaijen, verdeelt men den grond in bedden van 4 of 5 palmen breed, en maakt daarin vijf kleine voren, op gelijken afstand van ter diepte van ongeveer 8 strepen; deze voren maakt men langs eene lijn met het einde van den steel der hark; men strooit het zaad met het zand, waarmede het vermengd is, zoo gelijk mogelijk, in de vijf voren, welke men terstond daarna weder toemaakt met fijne losse aarde, het zij met de hand of liever door er luchtig over te harken met eene hark met houten tanden, opdat dezelve niet te diep in den grond ga. Na veertien dagen, bij zacht weder, komt het zaad op, en naarmate de zaaiIingen wassen, draagt men zorg, die, op de plaatsen waar dezelve te digt staan, uit te dunnen en te wieden.

Het is altijd goed, het jonge gezaaide een weinig digt te laten staan, terwijl het aldus beter de vochtigheid van den grond behoudt, maar zoodra elk plantje vier of zes blaadjes heeft bekomen, moet men nimmer verzuimen, die, welke te digt staan, hoe eer hoe liever uit te trekken. Wanneer het droog weder is, moet men een weinig begieten en voorts de jonge boompjes houden op eenen afstand van 12 tot 15 strepen; wanneer de zon schijnt, moet men de bedden dekken met kleeden of rietmatten, daar anders de zonnehitte op éénen dag het gansche gezaaide zoude kunnen vernielen.

Na het ondergaan der zon ontdekt men de zaailingen, om dezelven het genot te geven van de frissche nachtlucht en den morgendauw.

Bij het naderen van den winter, is het goed, de jonge zaailingen te dekken met luchtige laagdrooge bladeren of met langen nog niet verganen mest.

Wanneer men op nieuw in denzelfden grond wil zaaijen, moet men al het gezaaide opnemen anders kan men volstaan met twee derde op te nemen en het overige derde in den grond te laten, om hetzelve eerst in het volgende jaar te verplanten.

De opgenomen zaailingen moeten bewaard worden op eene koele plaats; doch men doet beter, dezelve terstond over te plaatsen in een te voren wel bereiden grond, met eene ligte bemesting.

De grond behoeft niet te worden omgezonken, indien men deze eenjarige zaailingen in het volgende jaar weder wil verplanten; doch bijaldien men hen gedurende twee of drie jaren wilde laten staan op denzelfden grond, is het goed dezen vooraf om te delven op eene diepte van ongeveer twee palmen. Men moet de jonge moerbeziënboomen steeds verplanten bij droog zacht weder, indien het sterk droogt, doet men wel, om derzelver wortel te doopen in koegier, gemengd met zeer fijne aarde.

Deze voorzorg, welke mogelijk overbodig zoude kunnen schijnen, is zeer aan te raden en gemakkelijk te nemen, daar zij strekt, om de wortels in eenen vereischten staat van frischheid te behouden.

Alvorens de eenjarige zaailingen te planten, moet men, met eene goede schaar of een scherp snoeimes, een derde gedeelte afsnijden van die plantjes, welke eene lange pin of harden wortel hebben gemaakt, en de wortels verfrisschen, wanneer dezelve een weinig mogten zijn uitgedroogd.

De stammen moeten niet worden afgesneden, het planten geschiedt met behulp van eene lijn en een pootheut. Men zorge, dat de plantjes niet te diep worden gezet en dat dezelve te staan komen op rijen, op een onderlingen afstand van 4 duim, met eene ruimte van 8 duim tusschen de rijen.

Men moet deze zaailingen niet verplanten vóór dat men bemerkt, dat dezelve beginnen uit te botten.

Veertien dagen nadat dezelve verplant zijn, moeten de jonge boompjes met eene schaar bij den grond worden afgesneden, wordende slechts een knop aan dezelve overgelaten.

Deze bewerking is gemakkelijk doch moet met voorzigtigheid geschieden; men zorge daarbij, den grond niet te veel met te trappen, waartoe het goed zal zijn, de bewerking aan dien rijen te gelijk te verrigten. Na weinige dagen, komen verscheidene kleine uitspruitsels te voorschijn, zelfs uit den wortel; men kiest dan dat lot uit, hetwelk het krachtigste belooft te zullen worden, en eene goede regte rigting heeft; de overige loten breekt men met den vinger af, waarmede wordt voortgegaan, zoo dikwijls als zich nieuwe uitspruitsels openbaren, ten einde al de kracht der plant te behouden voor dat lot, hetwelk men verlangt te bewaren.

Gedurende het geheele jaargetijde is het noodig, den grond tusschen de rijen dikwijls met eene ligte hand te roeren of los te maken, waarbij men zorg draagt, om de wortels der jonge boompjes niet te raken.

Hoe meer de grond geroerd en losgehouden wordt, hoe beter de boompjes zullen groeijen.

(Vervolg in een volgend Nommer.)

Voor het Rijk.

AMORTISATIE-SYNDICAAT.

EERSTE RESSORT.

Administratie der Domeinen, Wegen, Vaarten enz.

PROVINCIE NOORD-BRABAND. AGENTSCHAP BREDA.

PUBLIEKE VERKOOPING

VAN OPGAANDE

EIKEN BOOMEN,

EIKEN DUNZEL, DORRE BOOMSTAMMEN, BRANDHOUT, MUTZAARD ENZ.,

in het Liesbosch en verdere Dominiale Plantaadjen.

De AGENT van het Domein *te Breda*, als daartoe geautoriseerd zal op Maandag den 29. April 1839, 's morgens precies om 10 ure, ten huize en herberge van PIETER DIELEMANS, in de *Bloemeel te 's Princenhage*, ten overstaan van den Notaris Mr. F. R. VAN MOERKERKEN, residerende te *Breda*, publiek Verkoopen:

TE WETEN:

In het Liesbosch onder 's Princenhage.

27 KAVELEN. Op Stam staande EIKEN BOOMEN, in het perk *het Koetjesgat*.

1. ——— EIKEN BOOMPJES of DUNZEL, in het perk den *3. Lissenberg*.

18 ——— EIKEN BOOMSTAMMEN, BRANDHOUT, SNOEITAKKEN, SNOEIMUTZAARD, enz., staande en liggende in en bij het *Liesbosch*.

Op het Speelhuis in den Polder van Belcrum.

2 KAVELEN. ELZEN MUTZAARD.

In het Perk het Valkenberg te Breda.

Een oud dubbeld HEK met IJzerwerk.

VOORTS:

3 KAVELEN. IJPEN en EIKEN SNOEIMUTZAARD, liggende aan den Grooten Weg der 1ste Klasse n°. 3. als:

1. KAVEL van het begin van 's Rijks beplanting aan de zuidzijde van het oud Masje tot gemeld Masje.
2. ——— van daar tot den Nieuwendijk te *Emmickhoven*.
3. ——— van *Emmickhoven* tot het Veer te *Sleeuwijk*.

2. ——— BEUKEN dito SNOEIMUTZAARD, liggende aan den Grooten Weg n°. 3. als:

1. KAVEL van de Herberg de Hoeksen te *Wernhoutshage* tot *Rijsbergen*.
2. ——— van *Rijsbergen* tot de Limieten der Provincie *Antwerpen*.

En 1 KAVEL. EIKEN BEUKEN en POPULIEREN dito, liggende aan den Grooten Weg n°. 8. te *Houten* onder *Gilze*, alles breeder bij Notitiën omschreven.

De Konditiën van Verkoop liggen ter lezing ten Kantore van den AGENT, terwijl bij de Domein beambten nadere informatiën en aanwijzing te bekomen is.

De Agent voornoemd,
M. SMITS.

BEKENDMAKING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS DER STAD 's *Hertogenbosch*, maken bij deze aan de belanghebbenden bekend, dat het kontrakt van aanneming wegens Stads LANTAARNEN VERLIGTING, met *ultimo Augustus* 1839 expireert, noodigende mitsdien een ieder die genegen mogten zijn daarnaar medetedingen uit, om zich schriftelijk deswegens te wenden, aan Burgemeester en Wethouders voornoemd, *en wel ... of uiterlijk in den loop der maand Mei aan...* [illegible] die zoodanige middelen van verbetering ... [illegible] ... tot eene doelmatige verlichting, te bekomen.

's HERTOGENBOSCH, den 9. April 1839.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
A. G. VERHEYEN.
Ter ordonnantie van dezelven.
G. M. VAN DER VEN.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers